

Dagbladet 11. april 1992

VI MÅ VELGE OSS TIL INNFLYTELSE

Av Statsminister Gro Harlem Brundtland

I Dagbladet 8.4 skriver øko-filosofen Sigmund Kvaløy om økopolitikk og EF. Han skriver at han og jeg deler verdier, mens det som skiller oss er verdensbildet.

Sigmund Kvaløy kan ha mye rett i det. Vi ser nok ulikt på Norges muligheter til å gå sin egen vei helt alene i vår sterkt sammenvevede verden.

Hva er det som skiller oss? Da jeg ble miljøvernminister i 1974 brukte jeg mye tid på å sette meg inn i tenkningen hos de som ønsket en dyptgående samfunnsomlegging som Fremtiden i Våre Hender og tenkere som Arne Næss, Hartvig Sætra og Sigmund Kvaløy. Jeg hadde, og har, stor respekt for det moralske engasjement som ligger til grunn for deres virksomhet.

Jeg arbeidet for, og var med på å sikre, at dette miljøet fikk penger til å utvikle sammenhenger og alternativer for samfunnsutviklingen. Siden tidlig på 1980-tallet har prosjektet Alternativ Framtid mottatt flere titalls millioner kroner. Etter mye intern strid må vi nok se i øynene at prosjektet ikke har gitt de resultater vi hadde håpet på.

Jeg tror en vesentlig årsak er at vi ikke kan utrede oss bort fra at vi er en del av en åpen verdensøkonomi. Det finnes nok ingen egen norsk vei i det Kvaløy kaller vår plagete verden.

Mange års arbeid med miljøengasjerte mennesker over hele verden har brakt meg til et annet utgangspunkt: Vi må erkjenne hvordan verden omkring oss er før vi velger strategi for å forandre, vi må styrke demokratiet mellom landene slik at vi kan fatte vedtak som gjelder alle og som trekker folk med.

Kvaløy skriver at det er det konkurranse-industrielle systemet i vår verdensdel som er hovedårsaken til krisen. Industrialiseringen i verden er utvilsomt en hovedårsak, men de land som har prøvd industrialisering uten konkurranse, og med sentralisme, har jo vært blant de aller verste, noe vi i dag ser i øst. Også befolkningsekspløsjonen og fattigdomsproblemene skaper store belastninger på det globale miljøet. En mer rettfærdig fordeling av kapital, teknologi og muligheter mellom industrilandene og utviklingslandene er helt nødvendig. Men hvordan får vi det til - alene eller sammen med andre?

Uttaket av ikke-fornybare ressurser kan ikke vokse i det uendelige. Vi må endre kvalitet og innhold i veksten. Det betyr bl.a. at vi gjennom reguleringer, ytelseskrav og miljøavgifter må dreie investeringer og teknologisk utvikling slik at vi sparer ressurser. Vi kommer ingen vei om vi som Kvaløy tror at dette blir enklere om vi opphever konkurransen som drivkraft i den økonomiske utviklingen. Det å skape,

produsere og bytte varer ligger dypt forankret i menneskenaturen og er en drivkraft i alle samfunn.

I Kvaløys verdensbilde ville det ikke være nok å si nei til EØS og EF for å slippe unna av konkurransen i verdensøkonomien. I hans bilde måtte vi si nei til våre forpliktelser i GATT, EFTA, OECD og store deler av det nordiske samarbeidet. Vi måtte stenge grensene mellom Norge og verden omkring oss. Resultatet ville bli nedleggelse av industri, masse-arbeidsledighet og langt mindre å fordele. Det vil ikke gi oss et bedre miljø.

Jeg kan ikke se at noe norsk politisk parti deler det verdensbildet. Det virker ikke som Kvaløy har tatt inn over seg hvor internasjonalisert produksjon og forbruk er blitt i vårt tid. Langt over halvparten av verdiskapningen i Norge er knyttet til handel med andre land.

Vår store utfordring er å sette rammer for den industrielle utviklingen. Vi må ha regler og ordninger som stimulerer folks skaperevne og innsats i riktig retning. Vi må stille strengere krav til bedriftene, krav som gjelder for alle. Vi må forplikte de rike landene i nord til å støtte landene i sør med finansielle ressurser, teknologi og opplæring. Dette kan vi bare få til gjennom demokratiske beslutninger i hvert land og mellom landene.

Det er på det siste området at vi kommer til kort i dag. Sterke krefter virker på tvers av landegrensene. Det gjelder kapitalen, de fler-nasjonale selskapene og ikke minst utslippene til luft, vann og atmosfære. Velger vi å begrense oss til vedtak innenfor Norges grenser, aksepterer vi at disse kreftene får råde utenfor vår kontroll. Det er bare sterkere politiske vedtak som forplikter mange land som kan gi forandring.

Samarbeid i EF gir oss tilgang til en ny demokratisk arena i tillegg til den norske. Vi kan være foregangsland, samtidig som vi kan arbeide for å nå målet om et bærekraftig samfunn som EF-landene samlet seg om i Maastricht før jul. Vi bestemmer selv miljøambisjonene i Norge, mens vi sammen med de som deler våre verdier kan bidra til en kursomlegging i Europa og derigjennom påvirke det internasjonale bildet.

Kvaløy sier denne holdningen bygger på harmonimodellen og ikke på den maktpolitiske analyse som er grunnlaget for de økopolitiske aktivistene. Jeg har vanskelig for å forstå hva slags maktpolitisk analyse som skulle konkludere med at Norge skal sette seg utenfor den eneste beslutningsarena mellom landene i dagens Europa og la andre styre videre uten oss.

For meg er det naturlig å trekke linjene tilbake til strategidiskusjonen i Arbeiderpartiet tidlig i dette århundre. Arbeiderbevegelsen ble til fordi man hadde visjoner om et bedre samfunn med rettferdig fordelig og like rettigheter til alle. Medlemmene visste det var langt fram. Skulle de delta i

politikken og kjempe for makten i Stortinget der de borgerlige dominerte, eller skulle de stå på utsiden med sin protest?

De valgte det første, og de lyktes. Det var langt fra noen harmonimodell, men et gjennomtenkt valg for å forandre maktforholdene. Det handler om det samme i dag. Vi liker ikke alt vi ser rundt oss. Mye må forandres. Skal vi få til en bærekraftig utvikling, må landene i Europa legge om kursen, raskest mulig, steg for steg, på område etter område. Vi er ikke alene om å ønske det. Skal vi ha tro på våre verdier og at de deles av et flertall av Europas folk, eller skal vi stå på utsiden?

Det er det strategivalget vi nå står overfor. For meg er det naturlig at vi velger oss til innflytelse, ikke fra innflytelse.